Taal

Basis • Groep 4 • Blok 5

Hoofdstuk 9 en 10

Antwoorden

ThiemeMeulenhoff

Picto's

 Deze opdracht doe je als je tijd hebt.

 Deze opdracht doe je alleen.

 Deze opdracht doe je samen.

 Deze opdracht doe je in een groepje.

 Dit is een bewegingsopdracht.

 Deze opdracht schrijf je op een blaadje.

Hoofdstuk 9

Doelenkaart

Hoe gaat het?

- ik moet het nog leren
- ik moet het nog oefenen
- ik kan het!

Spreken en luisteren

- Ik kan een gesprek voeren in een kleine groep.
- Ik kan de goede woorden kiezen in een gesprek.
- Ik kan luisteren naar een omroepbericht.
- Ik kan informatie die ik nodig heb uit een omroepbericht halen.

Woordenschat

- Ik ken de betekenis van 45 nieuwe woorden.

Lezen

- Ik kan een verhaal en een gedicht vergelijken.
- Ik kan vragen stellen bij een informatieve tekst.

Taal verkennen

- Ik weet wat een zin is.
- Ik weet wanneer ik een hoofdletter en punt gebruik.
- Ik kan zinnen maken.

Schrijven

- Ik kan een verhaal mooier of spannender maken.
- Ik kan een verhaal schrijven.

Hoofdstuk 9

Les 1

Spreken en luisteren

- Ik leer een gesprek voeren in een kleine groep.
- Ik leer de goede woorden kiezen in een gesprek.

Woordenschat

- Ik leer de betekenis van 20 nieuwe woorden.

Kijkwoorden

de ov-chipkaart

het perron

de rails

de spoorlijn

het treinstel

Leeswoorden

de enkele reis: de heenweg; kaartje voor alleen de heenweg
Je hebt een enkele reis, dus voor de terugreis moet je weer een kaartje kopen.

het openbaar vervoer: alle manieren die iedereen mag gebruiken om te reizen: trein, metro, bus, tram of veerboot
Ze gaan met het openbaar vervoer naar België, met de bus en de trein.

de reistijd: hoe lang het duurt om ergens te komen
De reistijd is vandaag een uur langer.

de verbinding: hoe je van de ene plaats naar de andere kunt
Halen we onze verbinding wel met de trein naar België?

het vervoersbewijs: kaartje voor het openbaar vervoer
De conducteur wil ons vervoersbewijs zien.

Weetwoorden

de aankomsttijd
de bestuurder
de conducteur/conductrice
de machinist
de mededeling
overstappen
de stationsklok
de trede
de vertrektijd
de wagon

Te laat

1 **Bekijk de tekening en de titel van het verhaal.**

2 **Maak de vragen.**

1 Waarom gebaart Tanja met haar handen en voor wie?

Meerdere antwoorden mogelijk.

2 Wat zou er met Tanja's moeder aan de hand zijn?

Meerdere antwoorden mogelijk.

3 **Luister en kijk naar het verhaal.**

4 **Kun je met gebaren iets duidelijk maken?**
Je gaat in je groepje praten over gebaren.
In een ander land moet je soms gebaren gebruiken om iets te zeggen.

Gesprekstip

Denk na over de woorden die je gaat gebruiken.
Controleer of de anderen jou begrijpen.
Blijf bij je onderwerp.

1 Bedenk eerst met welke gebaren je duidelijk kunt maken dat je:
- iets wilt drinken
- pleisters wilt kopen
- een zwembad zoekt
- de weg kwijt bent

2 Doe de gebaren niet voor, maar gebruik woorden om uit te leggen wat je bedoelt.
3 Schrijf de kernwoorden op.

Meerdere antwoorden mogelijk.

5 **Doe de gebaren voor aan je groepje.**
Gebruik de kernwoorden van opdracht 4.

1 Begrijpen de anderen wat jij bedoelt?
2 Hoe weet je dat?

6 **Heb jij wel eens gebaren gebruikt?**
Schrijf erover.

Meerdere antwoorden mogelijk.

Maak bij elk gebaar een tekening.

Ter beoordeling van de leerkracht.

Hoofdstuk 9

Les 2

Spreken en luisteren

- Ik leer luisteren naar een omroepbericht.
- Ik leer informatie die ik nodig heb uit een omroepbericht te halen.

Woordenschat

- Ik oefen de betekenis van de 20 woorden uit les 1.

1 **Luister naar het verhaal.**

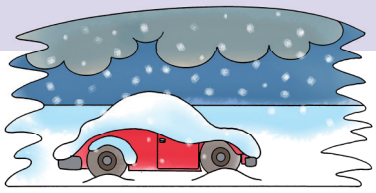
2 **Maak de vragen.**
Kies het goede antwoord.

1 Waarom ga je naar deze tekst luisteren?

- ◯ Ik vind het leuk.
- ◯ Ik wil iets gaan maken.
- ◉ Ik wil informatie hebben.
- ◯ Ik wil iets leren.

2 Wat voor soort tekst is dit?

- ◯ een grappige tekst
- ◯ een spannend verhaal
- ◯ een tekst met aanwijzingen om iets te maken
- ◉ een tekst om meer te weten te komen

3 **Welke zin geeft antwoord op de vraag?**
Teken een lijn.

Waarom zijn er zo veel veranderingen?	De trein naar Groningen is uitgevallen.
Welke trein vertrekt van een ander perron?	Dat komt door de sneeuw.
Welke trein rijdt helemaal niet?	De trein vertrekt over enkele minuten.
Welke trein vertrekt ruim een uur later?	De trein naar Amsterdam heeft veel vertraging.
Hoe laat vertrekt de trein naar België?	De trein naar België vertrekt vanaf perron 7.
Duurt het lang voor de trein naar België vertrekt?	De trein vertrekt om 10 over 9.

4 **Welke informatie heb je nog meer gehoord?**
Schrijf het op.

Meerdere antwoorden mogelijk.

5 **Welk woord past in de zin?**

Kies uit: mededeling | spoorlijn | overstappen | bestuurder | reistijd | enkele reis | vervoersbewijs | treinstel | rails

1 De conducteur loopt door het eerste *treinstel*.

2 Deze *spoorlijn* is de verbinding tussen Assen en Zwolle.

3 De machinist bestuurt de trein over de *rails*.

4 De kinderen horen een *mededeling* over de vertrektijd en de aankomsttijd.

5 In Antwerpen moet u *overstappen*.

6 'Uw *vervoersbewijs* graag,' zegt de conducteur.

7 De *bestuurder* van de bus rijdt op tijd weg.

8 Mag ik een *enkele reis* Utrecht – Eindhoven?

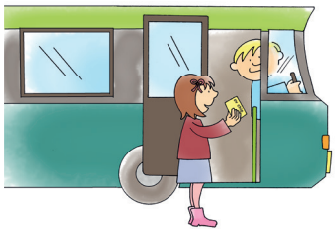
9 Door de vertraging is de *reistijd* iets langer geworden.

6 **Bedenk een zin bij het plaatje.**

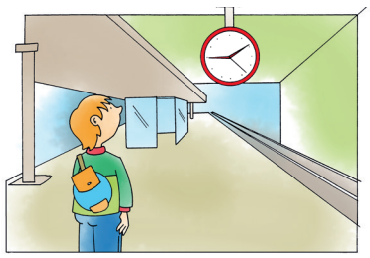
1 Gebruik de woorden **de trede** en **de wagon**.

Meerdere antwoorden mogelijk.

2 Gebruik de woorden **het openbaar vervoer** en **de ov-chipkaart**.

Meerdere antwoorden mogelijk.

3 Gebruik de woorden **het perron** en **de stationsklok**.

Meerdere antwoorden mogelijk.

7 **Heb jij wel eens gereisd met het openbaar vervoer?**
Vul in wanneer het was en waar je naartoe ging.

Meerdere antwoorden mogelijk.

Hoofdstuk 9

Les 3

Woordenschat

- Ik leer de betekenis van 15 nieuwe woorden.

Lezen

- Ik leer een verhaal en een gedicht vergelijken.

Kijkwoorden

de heg

neerknielen

de overburen

treffen

de vlok

Leeswoorden

gluren: stiekem kijken naar iets of iemand
Ik gluur naar de kat die mij niet ziet.

spoedig: heel snel; zo snel mogelijk
Ik kijk naar de deur, want mama gaat spoedig weg.

tot aan: tot waar iets komt
De sneeuw komt tot aan mijn been.

vastgrijpen: hard en plotseling pakken
Ik glijd bijna uit en grijp nog net een paal vast.

zorgvuldig: heel precies
Ik rol de sneeuw zorgvuldig tot een mooie bal.

Weetwoorden

ijskoud
ondeugend
raak
schuifelen
sneeuwwit

Sneeuw

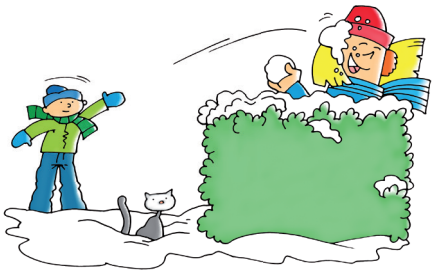
Ik open de deur en ik schreeuw:
'kijk nou toch, er ligt sneeuw!'
Vlokken dwarrelen om mij heen.
De sneeuw komt al **tot aan** mijn been.
Het is zo glibberig! Ik **schuifel** en glijd,
en **grijp** een paal **vast**, net op tijd!

Mamma gaat **spoedig** weg.
Dus **kniel** ik **neer** achter **de heg**.
Ik rol de sneeuw **zorgvuldig** tot een bal.
Wedden dat ik haar **treffen** zal!
Baf ...! **Raak**! Mama lacht ...
'**Ondeugende** meid!' zegt ze zacht.

Daar **sluipt** de kat van **de overburen**.
Daar ga ik nu eens fijn naar **gluren**.
Zijn lieve, kleine snoet is **sneeuwwit**.
Net als de **ijskoude** sneeuw waar ik in zit.
Ik sta op en draai me om.
Baf ...! 'Recht in je gezicht!' lacht Tom.

1 **Bekijk de tekst, de titel en de plaatjes.**
Lees de tekst nog niet.

2 Maak de vragen.

1 Wat voor soort tekst is dit? *een gedicht*

2 Waar zie je dat aan? *Aan de regellengte, het rijm en de coupletten.*

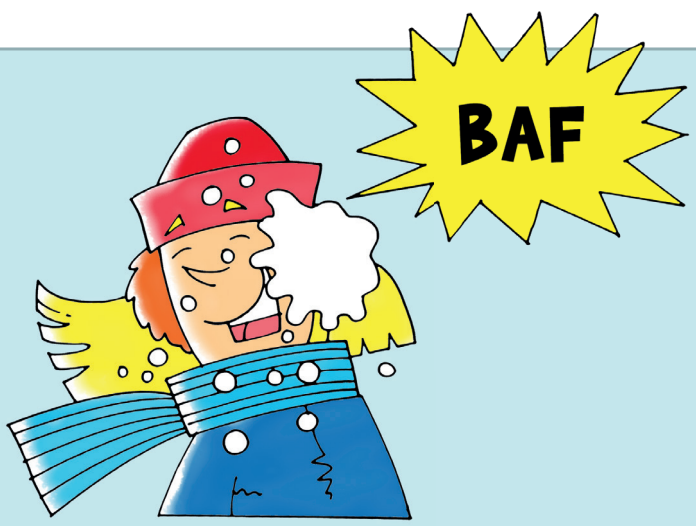
3 Maak een woordspin met het woord *sneeuw*.

3 Wat is het doel van deze tekst?

Dit is ...

- ◉ een tekst die je leuk vindt.
- ○ een spannend verhaal.
- ○ een tekst om iets te maken.
- ○ een tekst om meer te weten te komen.

4 Maak de vragen.

1 Lees het gedicht Sneeuw.
Waarom staat er een uitroepteken achter de tweede regel?

Om nadruk te geven.

2 Welk woord had er ook kunnen staan in plaats van ‘dwarrelen’?

Er had ook kunnen staan: *vallen*.

3 Waarom staat er een komma achter: ‘Ik schuifel en glijd’?

Omdat er een pauze in de zin is.

4 Wat is een ander woord voor ‘treffen’?

raken

5 Wat is een ander woord voor ‘gluren’?

stiekem kijken

6 Wat is het tegengestelde van ‘sneeuwwit’?

pikzwart

5 Maak een gedicht over de zomer.

Het hoeft niet te rijmen.

Meerdere antwoorden mogelijk.

Hoofdstuk 9

Les 4

Woordenschat

- Ik oefen de betekenis van 10 nieuwe woorden en van de woorden uit les 3.

Lezen

- Ik leer vragen stellen bij een informatieve tekst.

Wist je dat?

België is ons **buurland**.
Als je naar **het zuiden** rijdt, kom je in België.
België is net iets **kleiner dan** Nederland.
Vroeger **hoorde** België **bij** Nederland.
Het was **een poos** één land.
Nu zijn de landen weer **gescheiden**.
In **het westen** ligt **de kust**.
Daar kun je mosselen eten met **friet**.
België is **beroemd** om zijn lekkere frietjes.
Dat wist je vast al!

- richting waar om twaalf uur de zon staat
- een tijdje lang
- uit elkaar gaan of uit elkaar zijn
- richting waar de zon ondergaat
- strook land langs de zee

1 **Lees de tekst *Wist je dat*?**

2 **Maak de vragen.**
Kies het goede antwoord.

1 Wat voor soort tekst is dit?

- ○ een grappig verhaal
- ● een tekst om iets van te leren
- ○ een tekst om iets te maken
- ○ een gedicht

2 Welke woorden geven het beste aan waar de tekst over gaat?

- ○ België – westen – koning
- ○ België – friet – Nederland
- ● België – kleiner – buurland
- ○ friet – mosselen – beroemd

3 **Bedenk een vraag bij de blauwe woorden.**
Kijk naar het plaatje.

1 het buurland _____

_____

2 het zuiden _____

_____

4 **Hoe kun je het ook zeggen?**
Kijk naar de vetgedrukte woorden.

Kies uit: tot aan | tref | friet | spoedig | gescheiden | kleiner dan | zorgvuldig | ondeugend

1 Mirjam en Jelle **zijn** al een poos **uit elkaar**. *gescheiden*

2 Vanavond eten we **patat**. *friet*

3 Ik vind jou wel een **beetje stout**. *ondeugend*

4 Jip is **niet zo groot als** Bas. *kleiner dan*

5 Karel maakt het hok **heel precies** schoon. *zorgvuldig*

6 Bas mag **niet verder dan** het hekje. *tot aan*

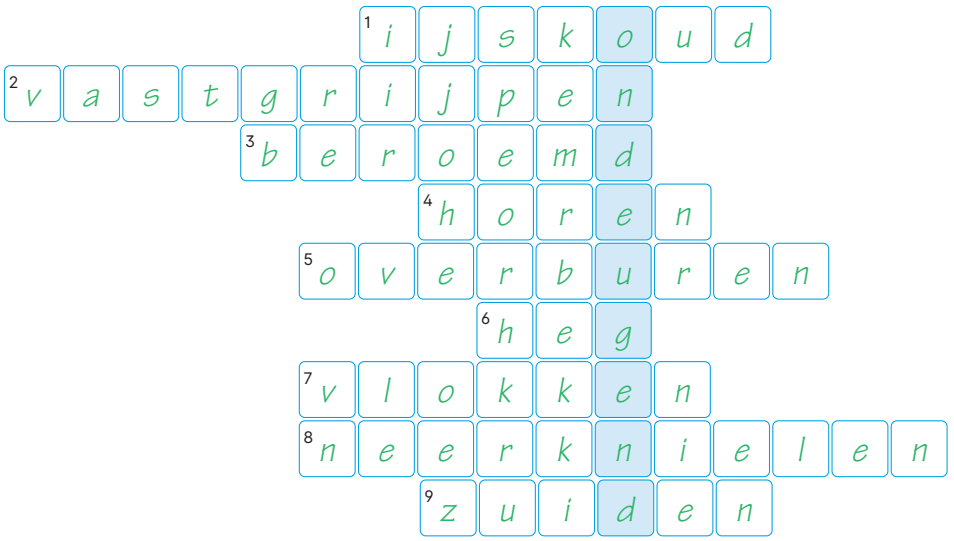
7 Ik verwacht dat hij **al snel** komt. *spoedig*

8 Ik **raak** hem met mijn sneeuwbal. *tref*

5 **Welk woord past in de zin?**
Vul het woord in op de goede plek in de puzzel.

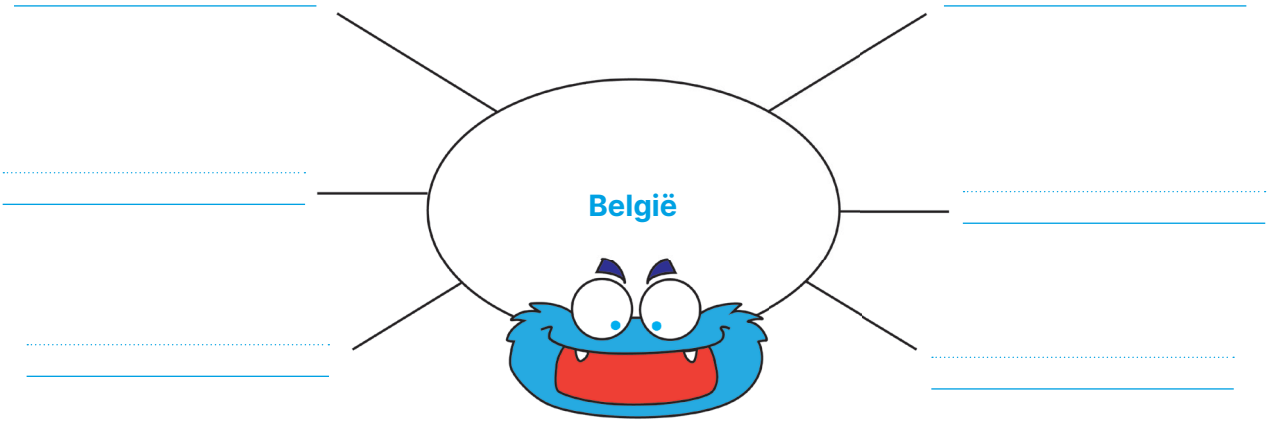
Kies uit: neerknielen | vlokken | zuiden | ijskoud | zuiden | vastgrijpen | beroemd | horen | heg

1 Als het heel erg koud is, dan noem je dat … .
2 Als je uitglijdt, kun je je … aan een paal.
3 Ons land is … om zijn tulpen.
4 Peter en Sanne wonen samen, ze … bij elkaar.
5 De mensen die tegenover ons wonen, zijn de … .
6 Er staat een … tussen de twee tuinen.
7 Het sneeuwt, kijk eens wat een grote … .
8 Als je die lage bloemen wilt ruiken, moet je … .
9 Aan de onderkant van de kaart ligt het … .

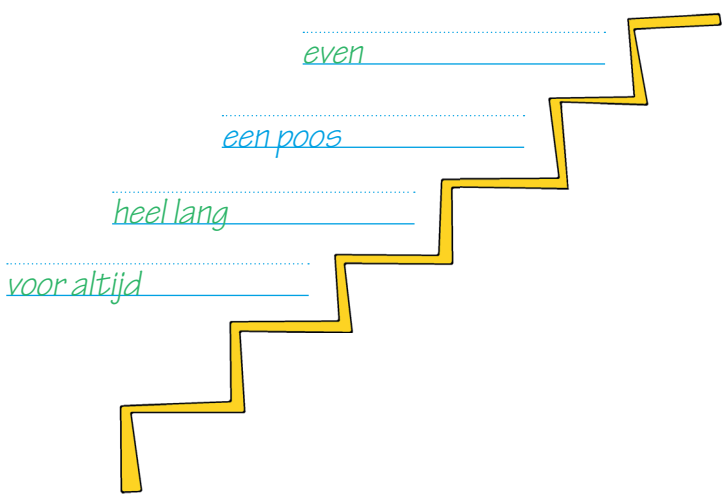

Welk woord lees je van boven naar beneden in de gekleurde vakjes? ondeugend

6a **Maak een woordspin met het woord *België*.**

6b **Maak een woordtrap met *een poos*.**

Ben jij al in beweging geweest?
Wat heb je geoefend?

Hoofdstuk 9

Les 5

Woordenschat

Dit kan ik nog
- Ik herhaal woorden uit blok 3.

Dit kan ik nu
- Ik herhaal woorden uit les 1, 3 en 4.

pit stop

Dit kan ik nog

1 **Ra ra, wat is het?**
Let op: je houdt twee antwoorden over.

Kies uit: de violiste | de arts | het lichaam | de mammoet | de webcam | het theater | de schroevendraaier

1 Je kunt elkaar daardoor zien.

Het zit op of in je computer. *de webcam*

2 Je eet, werkt en slaapt ermee.

Ieder mens heeft er een. *het lichaam*

3 Je kunt ermee klussen.

Je draait er een schroef mee in het hout. *de schroevendraaier*

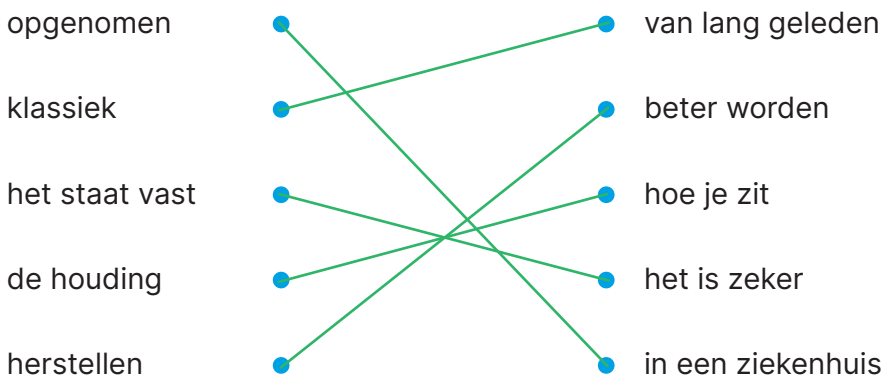
4 Ze maakt mooie muziek.

Ze speelt met een strijkstok. *de violiste*

5 Hij heeft flaporen, slagtanden en een slurf.

Hij is uitgestorven. *de mammoet*

2 **Wat hoort bij elkaar?**
Teken een lijn.

3 **Wat staat er onder de vlek?**
Let op: je houdt twee antwoorden over.

Kies uit: gelden | machine | museum | knopje | soms | onderdeel | wetenschap

1 De professor bedenkt een nieuwe ✹. *machine*

2 De computer is ✹ van de robot. *onderdeel*

3 Het zal vast ✹ als de uitvinding van de eeuw. *gelden*

4 Zo ontdekt de ✹ steeds nieuwe dingen. *wetenschap*

5 Misschien staat het later wel in een ✹! *museum*

Dit kan ik nu

1 **Welk woord hoort bij het nummer?**
Let op: je houdt twee antwoorden over.

Kies uit: het perron | neerknielen | de rails | het treinstel | de ov-chipkaart | treffen | de vlokken

1 *neerknielen*

2 *de vlokken*

3 *het treinstel*

4 *het perron*

5 *treffen*

2 **Wat hoort bij elkaar?**
Let op: je houdt twee antwoorden over.

Kies uit: het vervoersbewijs | gluren | zorgvuldig | vastgrijpen | de verbinding | de enkele reis | spoedig

1 alleen de heenreis *de enkele reis*

2 het kaartje *het vervoersbewijs*

3 stiekem kijken *gluren*

4 snel *spoedig*

5 heel precies *zorgvuldig*

3 **Wat staat er onder de vlek?**
Let op: je houdt twee antwoorden over.

Kies uit: de kust | een poos | het westen | beroemd om | een buurland | het zuiden | gescheiden

1 Mijn ouders zijn ✹ ze wonen apart. *gescheiden*

2 Duitsland is ✹ van Nederland. *een buurland*

3 Ik ben al ✹ niet op vakantie geweest. *een poos*

4 Nederland is ✹ zijn molens. *beroemd om*

5 Aan ✹ kun je heerlijk een zandkasteel maken. *de kust*

Hoofdstuk 9

Les 6

Taal verkennen

- Ik leer wat een zin is.
- Ik leer wanneer ik een hoofdletter en punt gebruik.

Zin, hoofdletter, punt.

Een **zin** bestaat uit woorden die bij elkaar horen.
In elke zin staat minstens één **werkwoord**.

Een zin begint met een **hoofdletter**.
Een hoofdletter is een grote letter: **h** → **H**

Aan het einde van een zin staat een **punt**: **.**
Een punt laat zien dat de zin afgelopen is.

Wij fietsen.
Wij fietsen snel.
Wij fietsen snel naar school.
Wij fietsen snel naar school door de regen.

1 **Bekijk het uitlegblokje.**
Kijk naar de plaatjes en lees de zinnen.

1 Kleur de namen voor mensen geel.
2 Kleur de naam voor een dier groen.
3 Kleur de woorden voor mensen blauw.
4 Kleur de werkwoorden rood.

Paul pakt Krieko uit de handen van de ober.

De bestuurder doet zijn best.

Devi geeft de vervoersbewijzen aan de conducteur.

2 **Schrijf de zinnen goed na.**

1 Een zin begint met een hoofdletter.
2 Een zin eindigt met een punt.

1 devi en Tanja rennen naar de bus

Devi en Tanja rennen naar de bus.

2 de reis duurt best lang

De reis duurt best lang.

3 de straten zijn helemaal wit

De straten zijn helemaal wit.

4 mijn mouw is nat

Mijn mouw is nat.

3 **Maak vijf goede zinnen.**

Schrijf de hele zin over met een hoofdletter en een punt.

1 de mussen bouwen een nest

De mussen bouwen een nest.

2 fietsen lieve Krieko

Fietsen lieve Krieko.

3 Tanja ziet de spoorlijn al

Tanja ziet de spoorlijn al.

4 de zwanen vliegen

De zwanen vliegen.

5 de saus is erg heet

De saus is erg heet.

4 **Schrijf de zinnen goed na.**

1 Gebruik hoofdletters en punten.
2 Kleur woorden of namen voor mensen rood.
3 Onderstreep ieder zelfstandig naamwoord.

1 mijn broer heeft veel krullen

Mijn broer heeft veel krullen.

2 de beren lopen in het bos

De beren lopen in het bos.

3 pim en mieke trouwen morgen

Pim en Mieke trouwen morgen.

4 de katten liggen in de zon

De katten liggen in de zon.

5 **Maak goede zinnen.**
Kies woorden uit rijtje 1 en zoek er iets bij uit rijtje 2.
Deze woorden vormen samen een zin. Denk aan hoofdletters en punten.

1	**2**
Devi en Tanja	rennen
de conducteurs	controleren
de meisjes	kijken
de obers	lachen

1 *Devi en Tanja rennen.* *Meerdere antwoorden mogelijk.*

2 *De conducteurs controleren.*

3 *De meisjes kijken.*

4 *De obers lachen.*

6 **Bekijk de zinnen.**

1 Onderstreep de werkwoorden.
2 Kleur de lidwoorden rood.

1 *Devi en Tanja rennen.*

2 *De conducteurs controleren.*

3 *De meisje kijken.*

4 *De obers lachen.*

7 **Kies een zin uit opdracht 3.**

1 Maak een tekening bij de zin.
2 Laat een klasgenootje raden welke zin jij getekend hebt.

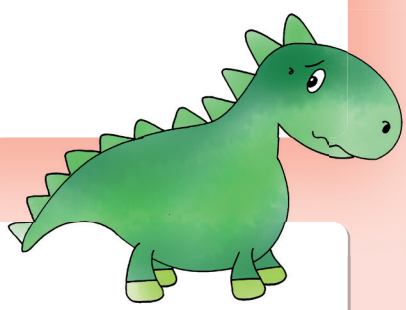
Ter beoordeling van de leerkracht.

Hoofdstuk 9

Les 7

Taal verkennen

- Ik oefen het maken van zinnen.

1 **Is het wel een zin of geen zin?**
Kies het goede antwoord.

	wel een zin	geen zin
1 Paul en de vader van Tanja.	○	◉
2 De reistijd.	○	◉
3 Devi gilt.	◉	○
4 De machinist.	○	◉
5 De bestuurder van de bus doet zijn best.	◉	○

2 **Schrijf de zinnen na.**
Denk aan hoofdletters en punten.

1 de machinist van de trein zwaait *De machinist van de trein zwaait.*

2 de vader van Tanja roept *De vader van Tanja roept.*

3 krieko is bang *Krieko is bang.*

3 **Maak goede zinnen met deze woorden.**
Denk aan hoofdletters en punten.

1 de reistijd _____

2 de machinist _____

4 **Wat hoort bij elkaar?**
Teken een lijn.

de draken	hangen aan de kapstok
de kok	spugen vuur
onze jassen	slaan elk uur
de klokken	snauwt tegen de ober

5 **Schrijf de zinnen goed na.**

1 Gebruik hoofdletters en punten.
2 Onderstreep de werkwoorden.

de draken spugen vuur *De draken spugen vuur.*

de kok snauwt tegen de ober *De kok snauwt tegen de ober.*

de klokken slaan elk uur *De klokken slaan elk uur.*

onze jassen hangen aan de kapstok *Onze jassen hangen aan de kapstok.*

6 **Maak de zinnen af. Gebruik een werkwoord.**

1 De mussen *Meerdere antwoorden mogelijk.*

2 De muren

3 Mijn vader

7 **Lees het gedicht.**

1 Schrijf de zinnen goed na. Denk aan hoofdletters en punten. Kijk naar het voorbeeld.

de molen draait *De molen draait.*

de wind waait *De wind waait.*

de boer staat in het veld *De boer staat in het veld.*

het klokje tikt *Het klokje tikt.*

mijn tong tikt *Mijn tong likt.*

het ijsje smelt *Het ijsje smelt.*

2 Kleur de werkwoorden rood.
3 Kleur de woorden voor dingen blauw.
4 Onderstreep de lidwoorden.

8 **Maak goede zinnen met de woorden.**
Welke woorden passen bij elkaar?

Kies uit: de kinderen | bestuurt de trein | krieko | pakt de vervoersbewijzen | de hond | gaan naar het pretpark | de machinist | is graag in zijn eigen huis | devi | kwispelt met zijn staart

1 *Bijvoorbeeld: De kinderen gaan naar het pretpark.*

2 *Krieko is graag in zijn eigen huis.*

3 *De hond kwispelt met zijn staart.*

4 *Devi pakt de vervoersbewijzen.*

5 *De machinist bestuurt de trein.*

Ben jij al in beweging geweest?
Wat heb je geoefend?

Hoofdstuk 9

Les 8

Schrijven

- Ik leer hoe ik een verhaal mooier of spannender kan maken.

Dit is de titel. Hier staat waar het verhaal over gaat.

Dit is het **begin** van het verhaal. Hier staat over wie het gaat en waar ze zijn.

Dit is het **midden**. Hier staat wat er verder gebeurt.

Dit is het **eind** van het verhaal. Er staat hoe het afloopt: goed of slecht.

Ontvoerd!

'De trein gaat vertrekken', zegt de conducteur.
Een meisje kijkt wanhopig naar buiten.
Haar moeder staat nog op het perron.
Ze kijken elkaar door het raampje angstig aan.
Trillend gaat ze op een bank zitten.
'Mijn moeder is alleen', zegt ze gespannen tegen de conducteur.
'Ze heeft geen mobieltje bij zich.
Hoe moet dat nu?' huilt ze.
De moeder kijkt nerveus om zich heen.
Wat kan ze nu doen?
Er komt een grote man op haar af.
'Kan ik u soms helpen, mevrouw?' vraagt hij.
De man ziet er aardig uit, denkt ze.
Ze loopt opgelucht met hem mee naar zijn auto.
Ze mag zijn mobieltje gebruiken.
Maar opeens pakt de man haar hard vast.
Hij duwt haar in de auto en brengt haar naar een verlaten schuurtje.
Ze is doodsbang.
De man lijkt nu heel groot en helemaal niet zo aardig.
'Je man moet losgeld betalen', zegt hij.
Bevend laat ze zich tegen de muur zakken.
Maar opeens komen er vier agenten naar binnen.
Ze springen bovenop de man.
'Uw dochter heeft gebeld', zegt een agent.
'Gelukkig hebben we u gevonden.'
De dochter wacht vol spanning op het politiebureau.
Eindelijk komt er een telefoontje.
'Je moeder is vrij', zegt de agent.
Het meisje zucht. Ze is erg opgelucht.
Gelukkig een goede afloop.

1 **Lees de titel van het verhaal en kijk naar de tekening.**
Waar denk je dat het verhaal over gaat en waarom denk je dat?

Meerdere antwoorden mogelijk.

2 **Lees het verhaal.**
Welke woorden gebruikt de schrijver om het verhaal spannend te maken?
Schrijf de goede woorden op.

begin

ontvoerd, wanhopig, angstig, trillend, ,gespannen

midden

nerveus, opgelucht, verlaten, doodsbang, bevend, opeens

eind

vol spanning, eindelijk, opgelucht

3 **Lees de twee teksten.**

Tekst 1

Stijf van angst ligt Tim in bed.
Hij hoort vreemde geluiden.
Het kraakt in de kast.
Er ritselt iets over de vloer.
Er ligt iemand onder mijn bed, denkt Tim.
Ik ga niet kijken, hoor!
Maar dan denkt hij opnieuw na.
Ik moet gewoon dapper zijn!
Heel voorzichtig buigt Tim naar voren.
Hij kijkt onder zijn bed.
Twee ogen kijken hem aan.
Tim schrikt zich rot.
Het is een monster!
Als een speer rent hij zijn bed uit.
Hij doet het licht aan.
Dan lacht hij.
Het is Sproet, de poes.

Tekst 2

Inge loopt in het bos.
De zon schijnt.
Er komt een hert aan.
'Dag lief meisje', zegt het hert.
Dat is gek, denkt Inge.
Een hert dat kan praten!
Dan komt ze een konijn tegen.
'Heb jij ook zo'n honger?'
vraagt het konijn.
En het huppelt weer verder.
Dan wordt Inge wakker.
Het was een droom.

1 Welke tekst vind jij het spannendst? .....

2 Welke woorden gebruikt de schrijver om de tekst spannend te maken?
Zet daar een streep onder.

4 **Wat zijn zinnen?**

1 Zet een kruisje bij de echte zinnen.

- [x] De trein gaat vertrekken.
- [x] Hoe moet dat nu?
- [x] Ze is doodsbang.
- [ ] gelukkig een goede afloop

2 Maak van de andere zin ook een echte zin.

Gelukkig heeft het verhaal een goede afloop.

5 **Maak de zinnen spannend.**

1 Kies vijf *niet spannende* zinnen in een boek.

2 Maak de zinnen nu zelf spannend.

3 Denk aan hoofdletters en punten.

Meerdere antwoorden mogelijk.

– *Begint elke zin met een hoofdletter?*

– *Eindigt elke zin met een punt?*

Hoofdstuk 9

Les 9

Schrijven

- Ik oefen het schrijven van een verhaal.

Dit is de **titel**. Hier staat waar het verhaal over gaat.

Dit is het **begin** van het verhaal. Hier staat over wie het gaat en waar hij of zij is.

Dit is het **midden**. Hier staat wat er verder gebeurt.

Dit is het **eind** van het verhaal. Er staat hoe het afloopt: goed of slecht.

1 Waar ga je over schrijven?

1 Kies één van de drie titels.
2 Schrijf de titel boven je verhaal.

Kies uit: De ober verzint een nieuw gerecht | Tanja en Devi in het pretpark | Krieko is jarig

2 Bedenk het begin van je verhaal.

1 Bedenk waar de ober, Tanja en Devi of Krieko nu zijn.
2 Bedenk tenminste drie zinnen hierover.
3 Welke woorden ga je gebruiken om het spannend te maken?

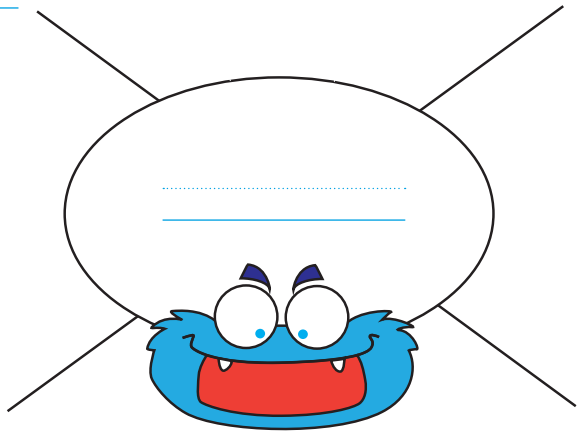
Meerdere antwoorden mogelijk.

4 Schrijf het begin van je verhaal bij de oranje streep.

3 Maak het midden van het verhaal.

De ober, Tanja en Devi of Krieko beleven jouw avontuur.

1 Bedenk wat er allemaal met hen kan gebeuren.
2 Vul daarvoor eerst de woordspin in.

3 Welke woorden ga je gebruiken om het spannend te maken?

Meerdere antwoorden mogelijk.

4 Schrijf het middenstuk van je verhaal bij de rode streep.

4 Maak het einde van je verhaal.

1 Bedenk hoe het verhaal afloopt: goed of slecht.
2 Bedenk daar tenminste drie zinnen over.
3 Welke woorden ga je gebruiken om het eind van je verhaal spannend te maken?

Meerdere antwoorden mogelijk.

4 Schrijf het eind van je verhaal bij de blauwe streep.

5 Ben je tevreden met je verhaal? Waarom wel of niet?

1 Lees je verhaal na en verbeter het. Let daarbij op het volgende:
- Kloppen de zinnen
- Denk aan hoofdletters en punten.
- Heb je de woorden goed geschreven?
- Verbeter ze anders.
- Is het duidelijk wat je vertelt?
- Heb je genoeg woorden gebruikt die het spannend maken?

2 Vul in of je wel of niet tevreden bent en leg uit waarom.

6 Hoe loopt jouw verhaal af?

1 Bedenk een ander einde.
2 Schrijf het nieuwe einde op.

Meerdere antwoorden mogelijk.

Hoofdstuk 9

Les 10

Taal verkennen

Dit kan ik nog
- Ik herhaal lidwoorden, zelfstandige naamwoorden (enkelvoud en meervoud) en verkleinwoorden uit blok 3.

Dit kan ik nu
- Ik herhaal wat een zin is en wanneer ik een hoofdletter en punt moet gebruiken.

pit stop

Dit kan ik nog

1 **Welk woord is een verkleinwoord?**
Zet ook het lidwoord erbij.

1 Het vogeltje beweegt niet. *het vogeltje*

2 Ik drukte per ongeluk op het knopje. *het knopje*

3 Zij luisteren heel goed naar de liedjes. *de liedjes*

4 Wil jij het penseeltje even schoonmaken? *het penseeltje*

5 De meisjes spelen op het schoolplein. *de meisjes*

2 **Vul de rijtjes in.**
Zoek de woorden in de slang.
Zet de woorden in het goede rijtje.

enkelvoud	meervoud
boek	*mensen*
paal	*molens*
buurman	*planten*
bloem	*bekers*
	ringen

3 **Maak de vragen.**

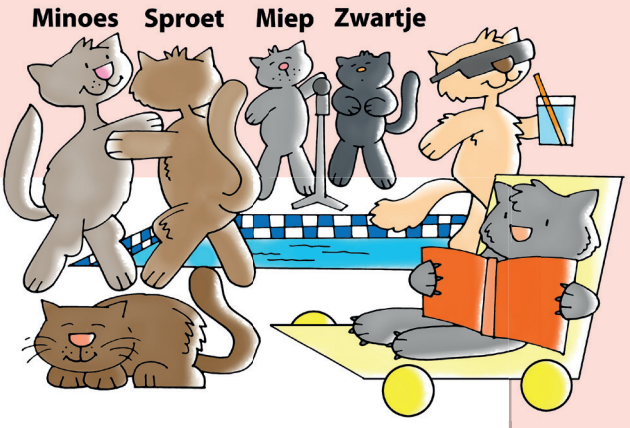
Kies uit: de | papier | poes | deuren | koffer | prinses | het | opdrachten

1 Welk woord voor mens lees je? *prinses*

2 Welke woorden zijn lidwoorden? *de, het*

3 Welke woorden zijn meervoud? *deuren, opdrachten*

Dit kan ik nu

1 **Wat doen de poezen?**

1 Kijk naar het plaatje en maak vier zinnen.
2 Gebruik de naam van de vier poezen in de zinnen.
3 Denk aan hoofdletters en punten.

1

2

3

4

2 **Schrijf de zinnen goed na. Denk aan hoofdletters en punten.**

1 mijn moeder is weg

Mijn moeder is weg.

2 agenten vonden haar in een schuurtje

Agenten vonden haar in een schuurtje.

3 ze had geen mobieltje

Ze had geen mobieltje.

4 een man nam haar mee

Een man nam haar mee.

5 mijn moeder is weer vrij

Mijn moeder is weer vrij.

3 **Welke woorden horen bij elkaar?**
Kies uit elk rijtje een stukje. Vul de hele zinnen in.
Denk aan hoofdletters en punten. Je houdt twee antwoorden over.

een wesp	knipt mijn haar
de juf	eet honing
de kapper	snoeit de heg
de tuinman	kijkt mijn werk na
de beer	zoemt om mijn hoofd
	dobberen in de zee
	rijden naar het strand

Een wesp zoemt om mijn hoofd.

De juf kijkt mijn werk na.

De kapper knipt mijn haar.

De tuinman snoeit de heg.

De beer eet honing.

Hoofdstuk 10

Doelenkaart

Hoe gaat het?

- ik moet het nog leren
- ik moet het nog oefenen
- ik kan het!

Spreken en luisteren

- Ik weet aan welke regels ik mij moet houden in een tweegesprek.
- Ik kan mijn mening geven en uitleggen in een tweegesprek.
- Ik kan gericht luisteren naar een informatieve tekst.
- Ik kan een informatieve tekst samenvatten.

Woordenschat

- Ik ken de betekenis van 45 nieuwe woorden.

Lezen

- Ik kan een verslag herkennen.
- Ik kan vertellen wat ik van een verslag vind en waarom.
- Ik kan de hoofdgedachte uit een informatieve tekst halen.
- Ik kan een informatieve tekst samenvatten.

Taal verkennen

- Ik weet wat een zinsdeel is.
- Ik kan een zinsdeel herkennen.
- Ik kan met zinsdelen een zin maken.

Schrijven

- Ik kan een bedankje schrijven.

Hoofdstuk 10

Les 1

Spreken en luisteren

- Ik leer aan welke regels ik mij moet houden in een tweegesprek.
- Ik leer mijn mening vertellen en uitleggen in een tweegesprek.

Woordenschat

- Ik leer de betekenis van 20 nieuwe woorden

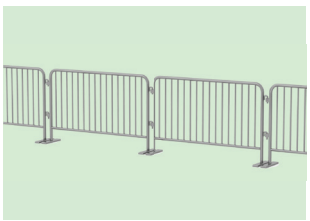
Kijkwoorden

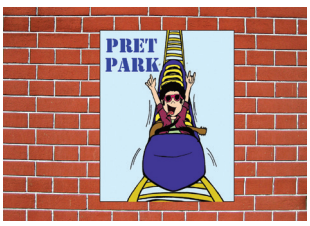
de achtbaan

het attractiepark

het dranghek

de poster

het reuzenrad

Leeswoorden

het abonnement: (vaak een kaart) waarvoor je in één keer betaalt om er meerdere keren naartoe te kunnen (pretpark) of het te krijgen (krant)
Heeft u een kaartje voor alleen vandaag of een abonnement?

zich ergens tussendoor wringen: met moeite tussen twee dingen door gaan
Tanja moet zich tussen de mensen door wringen.

de gebarentaal: met je handen woorden maken
Tanja gebruikt gebarentaal: ze maakt met haar vinger een rondje.

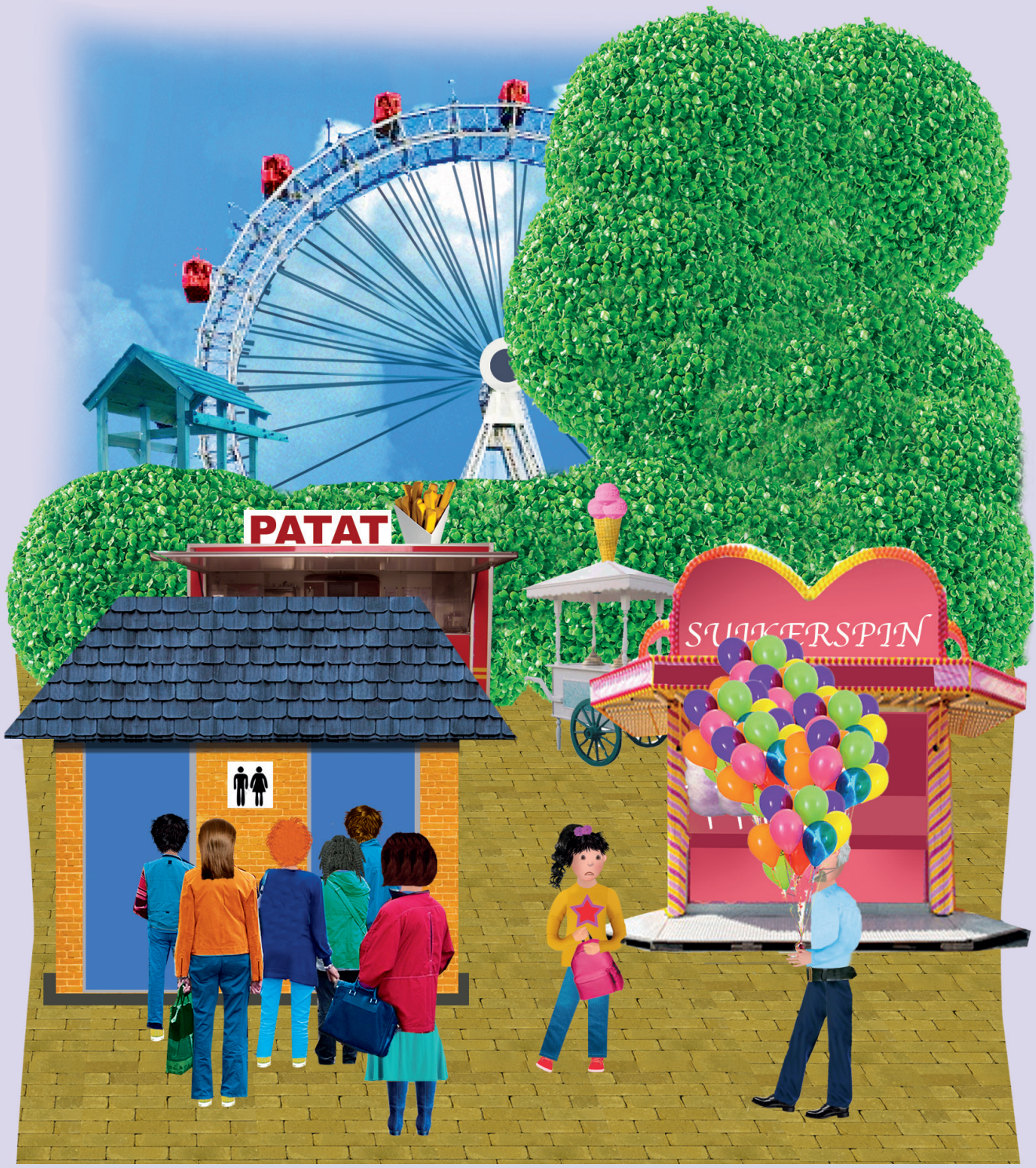
tranen (werkwoord): tranen krijgen, huilen
Tanja's ogen beginnen te tranen.

verdwalen: de weg kwijt zijn; niet meer weten welke kant je op moet
Tanja is verdwaald in het pretpark.

Weetwoorden

aan de hand zijn
de ijscokar
het informatiebord
langskomen
met z'n allen
ondersteboven
de patatkraam
de plattegrond
het toilet
het uitzicht

Verdwaald

1 **Bekijk de tekening.**

2 **Maak de vragen.**

1 Waar zijn de kinderen en hun moeders?

In het attractiepark.

2 Waar zie je dat aan?

Je ziet mensen, een reuzenrad, een patatkraam, een ijscokar, toiletten.

3 Wat zou er met Tanja aan de hand zijn?

Meerdere antwoorden mogelijk.

3 **Luister en kijk naar het verhaal.**
Maak de zinnen af.

1 Met z'n allen gaan ze eerst naar het *hotel*.

2 De volgende dag gaan ze naar het *attractiepark*.

3 Paul, Emre en Devi willen in de *achtbaan*.

4 Tanja moet naar het *toilet*.

4 **Waar slaap jij het liefst?**
In een hotel, in een tent, in je eigen bed of ergens anders?
Let op: leerling 2 vertelt dit aan het eind van de les aan de klas.

Praat er samen over:
- Maak je keuze.
- Bedenk waarom jij daar het liefste slaapt.
- Leerling 1 vertelt en begint met de zin:
  Ik slaap het liefst ..., omdat ... .
- Leerling 2 luistert en zegt tot slot:
  Dus jij slaapt het liefst ..., omdat ... .
- Wissel van rol.

Gesprekstip

Luister goed naar elkaar.
Denk eerst zelf na over wat je wilt gaan vertellen.
Waarom wil je juist dat zeggen?
Begin dan pas met praten.

5 **Hoe ziet jouw droomhotel eruit?**

Bedenk hoe het hotel eruitziet en wat je er kunt doen. Schrijf erover.

Meerdere antwoorden mogelijk.

Hoofdstuk 10

Les 2

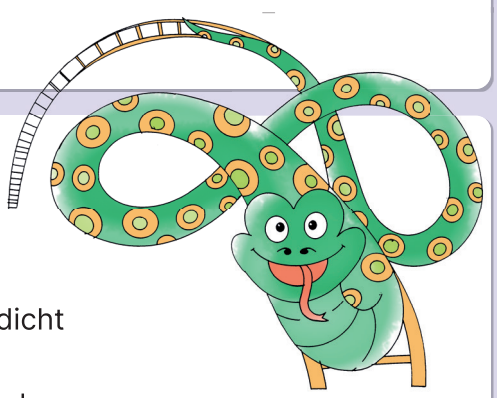
Spreken en luisteren

- Ik leer gericht luisteren naar een informatieve tekst.
- Ik leer een informatieve tekst samenvatten.

Woordenschat

- Ik oefen de betekenis van de 20 woorden uit les 1.

1 **Luister naar het verhaal.**

2 **Wat voor tekst is dit?**
Kies het goede antwoord.

- ○ een verhaal
- ○ een gedicht
- ○ een telefoongesprek
- ○ een verslag
- ◉ een informatieve tekst
- ○ een recept

3 **Heb je goed geluisterd?**
Kies de goede antwoorden.

	Anaconda	De Boekanier	Spookgrot	Elfenvlucht	Barracuda
1 Deze attracties zijn aanwezig in het park.	■	■	■	■	■
2 Deze attracties zijn voor echte durfals.	■	■	■	☐	☐
3 Deze attracties zijn overdekt: ze zijn binnen.	☐	☐	■	■	☐
4 Voor deze attracties moet je minstens 1.20 m zijn.	■	☐	☐	☐	☐
5 Deze attracties zijn in het water.	☐	☐	☐	☐	■

4 **Maak een samenvatting van de luistertekst.**

1 Voor welke mensen vind je attracties in het attractiepark?

Er zijn attracties voor jong en oud, voor sprookjesliefhebbers en durfals.

2 Welke soorten attracties werden genoemd?

Schipschommel, spookgrot, wildwaterbaan, toren, sprookjesvlucht/droomvlucht.

5 **Wat is het tegengestelde?**

Kies uit: tranen | met z'n allen | verdwalen | ondersteboven | aan de hand

alleen – *met z'n allen*

de juiste weg kiezen – *verdwalen*

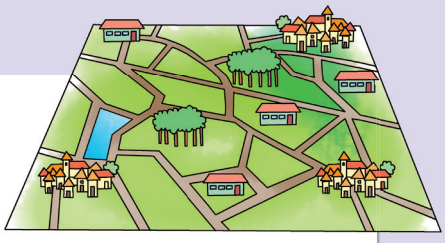
droge ogen houden – *tranen*

ik zit rechtop in de achtbaan – ik hang *ondersteboven*

alles is goed – er is iets *aan de hand*

6 **Welk woord past bij de zin?**
Teken een lijn.

Ik kan er allerlei informatie op lezen.	de plattegrond
Ik kan er naar de wc gaan.	de patatkraam
Ik kan er straatnamen en wegen op lezen.	de poster
Ik kan er foto's, tekeningen en ook tekst op vinden.	het informatiebord
Ik kan er een ijsje gaan kopen.	de ijscokar
Ik kan er friet gaan eten.	het toilet

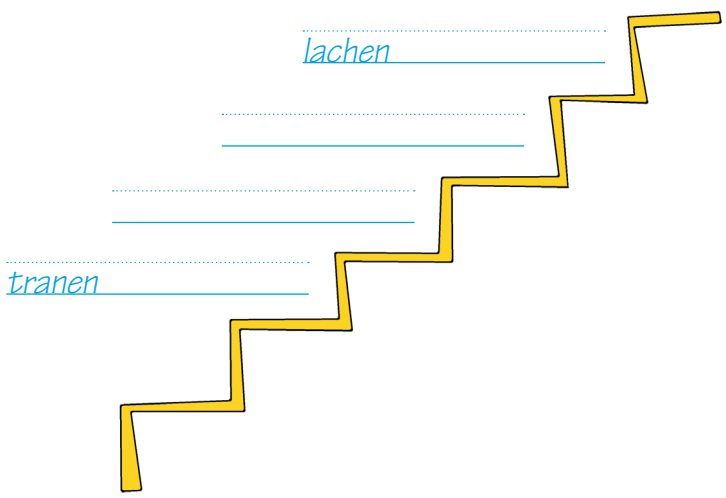
7 **Lees de zinnen.**
Onderstreep het goede antwoord.

1 De kinderen wachten achter *het dranghek* | *het reuzenrad*.

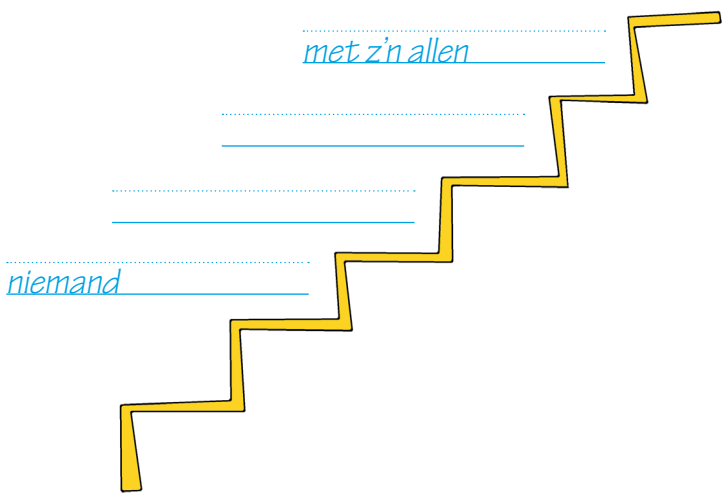
2 Tanja tekent met haar vinger in de lucht.
Ze gebruikt *de plattegrond* | *gebarentaal* om uit te leggen waar ze naartoe moet.

3 Als ik jarig ben, willen opa en oma *ergens tussendoor wringen* | *langskomen*.

8 **Maak de woordtrap af.** *Meerdere antwoorden mogelijk.*
Het eerste woord is **tranen**, het laatste woord is **lachen**.
Bedenk er twee woorden bij.

Het eerste woord is **niemand**, het laatste woord is **met z'n allen**.
Bedenk er twee woorden bij.

Hoofdstuk 10

Les 3

Woordenschat

- Ik leer de betekenis van 15 nieuwe woorden.

Lezen

- Ik leer een verslag herkennen.
- Ik leer vertellen wat ik van een verslag vind en waarom.

Kijkwoorden

de balk

de receptionist

de villa

de vleermuis

de zolderkamer

Leeswoorden

ergens terechtkomen: ergens per ongeluk komen
We zijn verdwaald in de villa en komen op de zolder terecht.

ontwaken: wakker worden
Is de vleermuis ontwaakt uit zijn slaap?

het stikt er van de: er zijn er heel veel van
Op zolder zijn veel spinnen en het stikt er van de spinnenwebben.

vastklampen: heel erg goed vasthouden
De vleermuis klampt zich met zijn pootjes vast aan de balk en laat niet los.

de winterslaap: een slaap die dieren doen, de hele winter lang
Een vleermuis houdt een winterslaap: hij wordt in de lente pas weer wakker.

Weetwoorden

dolgraag
de klauw
muisstil
de ontbijtzaal
rondvliegen

Een plezant avontuurke

Beste meneer van het hotel,

Gisteren zijn we hier aangekomen.
We moesten nog wennen aan de taal.
Het Vlaams is wel een beetje anders!
Deze morgen werden we vroeg wakker.
We zochten ***de ontbijtzaal****.*
Maar we waren verdwaald.
Het is ook zo'n grote ***villa****!*
Muisstil *slopen we door de gangen.*
Zo ***kwamen*** *we op zolder* ***terecht****.*
We gingen ***de zolderkamer*** *binnen.*
Het stikte er van *de spinnenwebben.*
En weet u wat daar hing? Een ***vleermuis****!*
Hij ***klampte*** *zich* ***vast*** *met zijn* ***klauwtjes*** *aan* ***de balk****.*
Opeens begon hij ***rond*** *te* ***vliegen****!*
We schrokken ons een hoedje!
We vertelden het aan ***de receptionist****.*
Hij zei: 'Allee, is hij al op?
Ons Pierre, de huisvleermuis?
Ontwaakt *uit zijn* ***winterslaap****?*
Wat een plezant avontuurke!'
(We weten niet wat dat betekent.)
We komen ***dolgraag*** *terug.*
Vooral om Pierre weer op te zoeken!

Tanja en Devi

1 **Bekijk de tekst en de tekening.**
Praat er samen over.

1 Heb jij wel eens ergens zo'n boek gezien? Waar?
2 Wat schrijven de mensen in een gastenboek?

2 **Lees het verslag en maak de vragen.**

1 Hoe kun je weten dat de receptionist een Belg is?

Aan zijn manier van praten en de woorden die hij gebruikt: allee, plezant avontuurke, Pierre.

2 Wat betekent een *plezant avontuurke*?

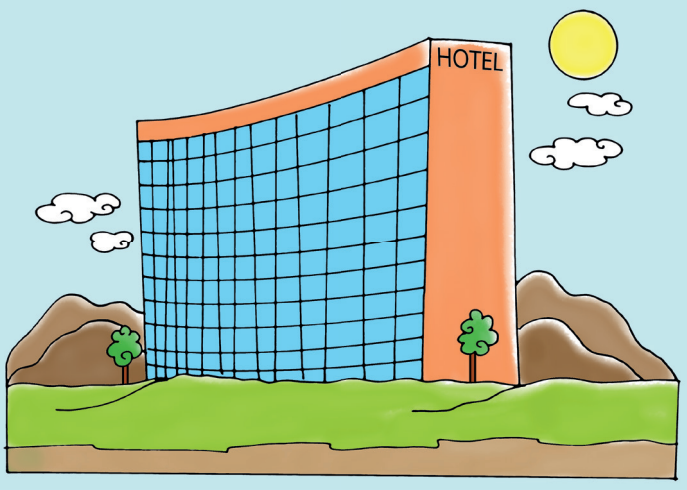
Een grappig voorval, een leuk avontuur, een gebeurtenis waar je om kunt lachen.

3 Hoe kun je zien dat dit een verslag is?

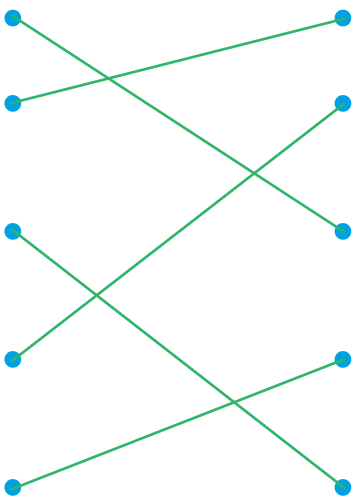
Tanja en Devi geven de gebeurtenissen weer, in de goede volgorde. Ook geven ze hun mening.

4 Hebben Tanja en Devi een goed verslag geschreven?
Leg ook uit waarom.

Meerdere antwoorden mogelijk.

3 **Welke zinnen betekenen ongeveer hetzelfde?**
Teken een lijn.

De villa is groot.	Er zijn er heel veel van.
Het stikt er van de spinnenwebben.	Hij wordt wakker.
De vleermuis klampt zich vast aan de balk.	Het is een heel groot huis.
De vleermuis ontwaakt uit zijn winterslaap.	Ze komen met veel plezier nog een keer langs.
Tanja en Devi komen dolgraag terug.	Hij laat niet los.

4 **Vind je het hotel in België leuk?**
Schrijf erover. Leg ook uit waarom.

Meerdere antwoorden mogelijk.

Hoofdstuk 10

Les 4

Woordenschat

- Ik oefen de betekenis van 10 nieuwe woorden en van de woorden uit les 3.

Lezen

- Ik leer de hoofdgedachte uit een informatieve tekst halen.
- Ik leer een informatieve tekst samenvatten.

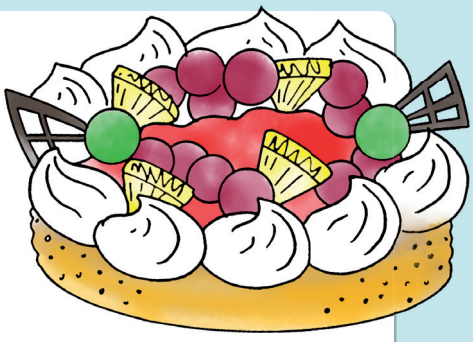
Talen in België

Om België **heen** liggen vier landen.
Nederland, Frankrijk, Duitsland en Luxemburg.
In België spreken ze drie talen.
Duits wordt **het minst** gesproken. → het kleinste deel
De meeste mensen spreken Nederlands. → het grootste deel
Dat is het Vlaamse **gedeelte**. → het deel
Toch is Nederlands anders dan Vlaams.
Er is ook een **deel** waar ze Frans spreken.
We **noemen** dat Waals.
België is dus **verdeeld** in twee delen. → delen in stukken
Een Vlaams en een Waals deel.
Denk je dat de mensen elkaar kunnen **verstaan**?
Men spreekt vaak twee talen! → de mensen

1 **Lees de tekst *Talen in België*.**
Wat zijn de drie belangrijkste zinnen?
Onderstreep deze zinnen.

2 Welk woord past in de zin?

Kies uit: meest | verdelen | toch | omheen | men | het deel

1 Wat is dat *toch* een heerlijke taart!

2 Mama gaat hem in tien stukken *verdelen*.

3 Van die chocolaatjes houdt Paul het *meest*.

4 Emre wil juist *het deel* met veel slagroom.

5 *men* heeft allemaal zijn eigen smaak. Daar kun je niet *omheen*.

3 Welk woord past bij de zin?

Kies uit: balk | ontwaken | klauw | verstaan | muisstil | dolgraag | noemen

1 Dan doe je het heel zachtjes.
2 Dan vertel je hoe het heet.
3 Dan begrijp je elkaar.
4 Dan doe je het met veel plezier.
5 Dan word je wakker.
6 Daarmee klampt de vleermuis zich vast.
7 Daarmee maak je het plafond sterker.

1 m 7	u	i	s	s	t 10	i	l
	2 n 5	o	e	m	e 6	n	
3 v	e 8	r	s	t	a	a	n 4
4 d	o 3	l	g	r	a	a	g
5 o	n	t	w	a	k	e	n 9
	6 k	l	a 1	u	w		
		7 b 2	a	l	k		

Welk woord lees je in de hokjes met een blauw nummer?

1 a	2 b	3 o	4 n	5 n	6 e	7 m	8 e	9 n	10 t

4 Wat past bij elkaar?

Teken een lijn.

verstaan	heel goed vasthouden
vastklampen	de minste
het kleinste deel	begrijpen
het gedeelte	verdelen in

5 **Welk woord hoort erbij?**

Kies uit: de ontbijtzaal | ergens terechtkomen | de zolderkamer | rondvliegen

1 Deze kamer is helemaal boven in het huis. *de zolderkamer*

2 De muggen blijven boven mijn bed zoemen. *rondvliegen*

3 Daar eten we 's morgens in het hotel. *de ontbijtzaal*

4 Tanja komt per ongeluk in de keuken. *ergens terechtkomen*

6 **Bedenk vijf zinnen met het woord men.**

1 *Meerdere antwoorden mogelijk.*

2

3

4

5

Ben jij al in beweging geweest?
Wat heb je geoefend?

Hoofdstuk 10

Les 5

Woordenschat

Dit kan ik nog
- Ik herhaal woorden uit blok 3.

Dit kan ik nu
- Ik herhaal woorden uit les 1, 3 en 4.

pit stop

Dit kan ik nog

1 **Wat zie je op het plaatje?**
Let op: je houdt twee antwoorden over.

Kies uit: het flapoor | het orkest | de pupil | het skelet | het kunstwerk | de slagtand | de robot

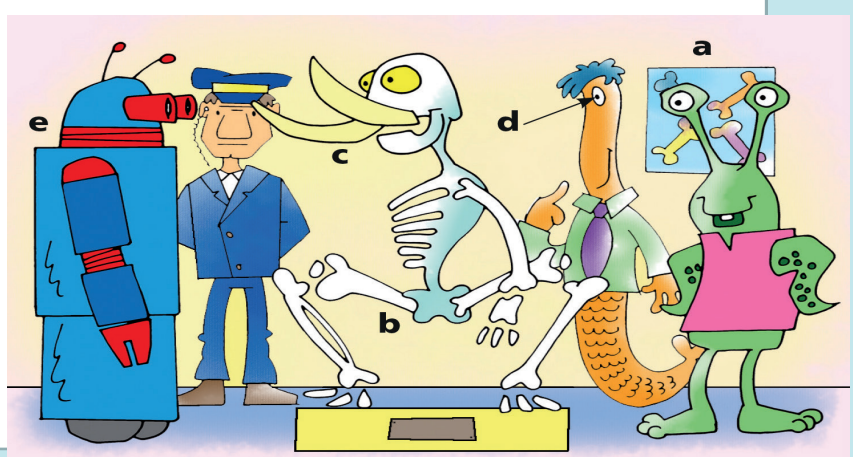
a *het kunstwerk*

b *het skelet*

c *de slagtand*

d *de pupil*

e *de robot*

2 **Wat staat er onder de vlek?**
Let op: je houdt twee antwoorden over.

Kies uit: hoeveelheid | toegang | vervolg | een gat in de lucht | onderzoek | uitdagen | concert

1 Het ✹ in het ziekenhuis duurt een uur. *onderzoek*

2 Tijdens het ✹ is het muisstil in de zaal. *concert*

3 Ik ben zo blij. Ik spring ✹. *een gat in de lucht*

4 Ik heb maar een kleine ✹ suiker nodig. *hoeveelheid*

5 Luister maar naar het ✹ van dit verhaal. *vervolg*

3 **Wat hoort bij elkaar?**
Let op: je houdt twee antwoorden over.

Kies uit: kennismaken met | uitvoeren | ieder | bijzonder | besturen | de techniek | ontelbaar

1 ergens in rijden *besturen*

2 niet te tellen *ontelbaar*

3 voor de eerste keer leren kennen *kennismaken met*

4 hoe het werkt *de techniek*

5 iets maken *uitvoeren*

Dit kan ik nu

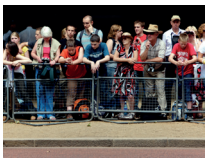
1 **Welke zin hoort bij welk plaatje?**
Vul de letter van het plaatje in.
Let op: je houdt twee plaatjes over.

A:

B:

C:

D:

F:

G:

H:

1 Oei, wat gaat dat hard! *A*

2 Mensen, mensen, niet zo duwen! *F*

3 Het lijkt wel een kasteel zeg! *B*

4 Au, die heeft scherpe klauwen! *H*

5 Hallo meneer, welkom in ons hotel! *C*

2 **Wat staat er onder de vlek?**
Let op: je houdt twee antwoorden over.

Kies uit: verdwalen | winterslaap | terecht ben gekomen | abonnement | vastklampt | stikt van | gebarentaal

1 Ik heb geen idee waar ik nu weer ✹. *terecht ben gekomen*

2 Het ✹ de wormen in onze grond. *stikt van*

3 In dat grote bos kun je makkelijk ✹. *verdwalen*

4 Met het ✹ kun je het hele jaar naar het zwembad. *abonnement*

5 Hij is zo bang, dat hij zich aan mij ✹. *vastklampt*

3 **Welke woord past in de zin?**
Let op: je houdt twee antwoorden over.

Kies uit: omheen | verstaan | noemen | toch | het minste | verdelen | het gedeelte

1 Hij koos niet voor het meeste, maar juist voor *het minste*.

2 Nina deed de saus er niet over, maar juist er *omheen*.

3 Zullen we alle knikkers eerlijk *verdelen*?

4 Wil jij je naam even *noemen*?

5 Tim was ziek, maar hij is *toch* naar school gegaan.

Hoofdstuk 10

Les 6

Taal verkennen

- Ik leer wat een zinsdeel is.
- Ik leer hoe ik met zinsdelen een zin maak.

Zinsdelen

In een zin staat altijd een **werkwoord**.

Ik **lees**.
Juf **eet**.

Dit zijn korte zinnen.
Zinnen kun je uitbreiden.

Juf eet.
Juf eet een boterham.
Juf eet een boterham in de klas.
Juf eet een boterham in de klas tijdens de pauze.

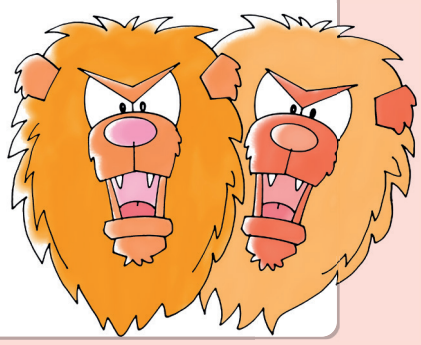
Een zin bestaat uit stukjes. Die stukjes heten **zinsdelen**.

Juf | eet | een boterham | in de klas | tijdens de pauze.
Simon en Boaz | lopen | met hun hondje | op het strand.

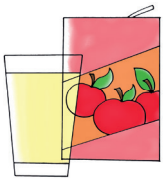
1 **Bekijk het uitlegblokje.**

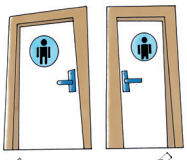
2 **Maak korte zinnen.**
Kies één woord uit het eerste rijtje en één woord uit de tweede rijtje.

1 De leeuwen	blaat.
2 De honden	miauwt.
3 De poes	sissen.
4 Wolven	blaffen.
5 Slangen	brullen.
6 Het schaap	huilen.

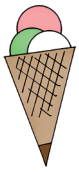
3 **Maak de zinnen langer.**
Kijk naar het plaatje.
Lees daarna de zin en maak deze langer.

1 Devi drinkt *appelsap*.

2 Tanja loopt *naar het toilet*.

3

Paul leest *een poster*.

4 Emre koopt *een ijsje*.

4 **Maak de zinnen zo kort mogelijk.**

1 Tanja's moeder staat bij het dranghek.

Tanja's moeder staat.

2 Paul zit in de achtbaan.

Paul zit.

3 Devi schrijft in het gastenboek.

Devi schrijft.

4 De man kijkt naar Tanja.

De man kijkt.

5 Emre pakt zijn zwembroek.

Emre pakt.

6 Tanja gaat naar het toilet.

Tanja gaat.

5 **Verdeel de zin in zinsdelen.**
Zet een schuine streep tussen de zinsdelen.

Voorbeeld: Tanja en Devi / schrijven / in het gastenboek.

1 De vleermuis/ontwaakt/uit zijn winterslaap.

2 Hij klampt zich vast/aan de balk.

3 De vleermuis/vliegt/op zolder.

6 **Zet de zinsdelen in de goede volgorde.**

1 de hele dag / de baby / huilt

De baby huilt de hele dag.

2 met de hond / de man / wandelt / in het park

De man wandelt met de hond in het park.

3 morgen / met de trein / wij / gaan / naar het pretpark

Morgen gaan wij met de trein naar het pretpark.

7 **Maak de zin langer.**

1 Bedenk korte zinnen.
2 Maak de zinnen daarna langer.
3 Hoeveel zinsdelen heb je erbij bedacht?

Meerdere antwoorden mogelijk.

Hoofdstuk 10

Les 7

Taal verkennen

- Ik oefen het herkennen van zinsdelen.
- Ik oefen het maken van zinnen met zinsdelen.

1 Maak korte zinnen.

1 Vul een werkwoord dat erbij past in het tweede rijtje in.
2 Vul dan een korte zin in het derde rijtje in.
Denk aan de hoofdletters en punten.

a de bijen		*Meerdere antwoorden mogelijk.*
b de beer		
c het paard		
d de koeien		
e de muis		

2 Maak de zin zo kort mogelijk.

Welk zinsdeel kan weg?
Denk aan hoofdletters en punten.

1 De kinderen gaan in de achtbaan.	*De kinderen gaan.*
2 Tanja moet naar het toilet.	*Tanja moet.*
3 Tanja verdwaalt in het attractiepark.	*Tanja verdwaalt.*
4 Ze gebruikt gebarentaal.	*Ze gebruikt.*
5 Een mevrouw antwoordt in het Frans.	*Een mevrouw antwoordt.*
6 Tanja spreekt geen Frans.	*Tanja spreekt.*
7 Ze zoekt een informatiebord.	*Ze zoekt.*

3 **Maak de zinnen langer.**
Bedenk er één zinsdeel bij. *Meerdere antwoorden mogelijk.*

1 De kapitein vaart _____.

2 De juf schrijft _____.

3 Het reuzenrad heeft _____.

4 Merel klaagt _____.

5 De receptionist vraagt _____.

4 **Lees het verhaaltje.**
Zet een schuine streep tussen de zinsdelen.

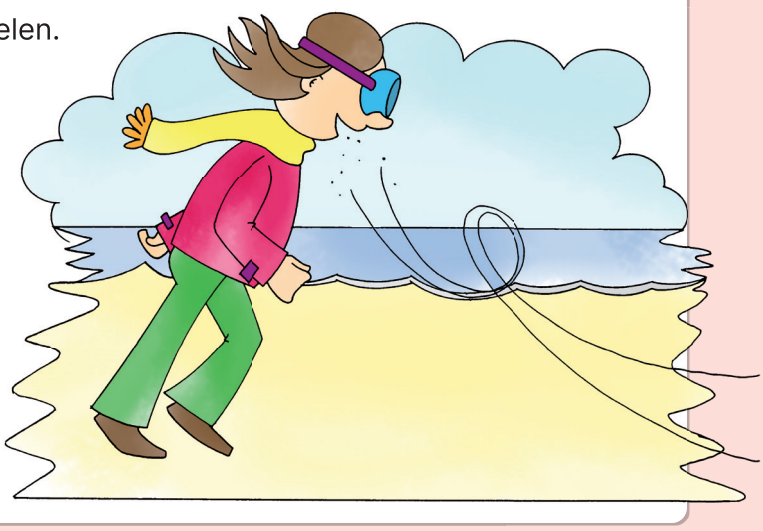
1 De wind/blaast/tegen mijn wangen.

2 Ik/krijg/zand/in mijn ogen.

3 Met een zakdoek/wrijf/ik/hard.

4 Mijn ogen/tranen/nu/heel erg.

5 Voortaan/loop/ik/met mijn duikbril!

5 **Verander de plaats van de zinsdelen.**
Vul de nieuwe zin in.

Voorbeeld: Juf / eet / een boterham / in de klas / tijdens de pauze.
Tijdens de pauze eet juf in de klas een boterham.

1 De bus / stopt / om negen uur / bij het station.

Om negen uur stopt de bus bij het station.

2 De jongens / voetballen / morgen / tegen een sterke ploeg.

Morgen voetballen de jongens tegen een sterke ploeg.

6 **Maak zo veel mogelijk lange zinnen.**
Gebruik ten minste vier zinsdelen in elke zin.

Wie	Bedenk eerst een naam van een mens, dier of ding.
Wat	Bedenk dan wat hij/zij/het doet.
Waar	Bedenk dan waar het gebeurt.
Wanneer	Bedenk een tijd erbij.

Meerdere antwoorden mogelijk.

Ben jij al in beweging geweest?
Wat heb je geoefend?

Hoofdstuk 10

Les 8

Schrijven

- Ik leer hoe ik een bedankje schrijf.

Het was super!

Boven aan een bedankje lees je wie je bedankt.

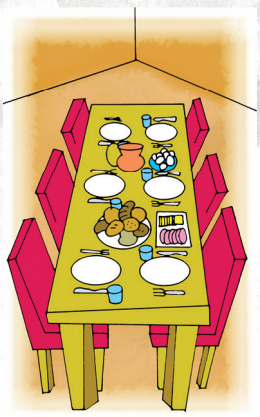
Aan de baas van het hotel,

Hier lees je het **begin** van het bedankje.

We hebben twee nachten in uw hotel gelogeerd.
Reuze naar ons zin gehad.

In het **midden** lees je waarvoor ze allemaal willen bedanken.

Het ontbijt was heerlijk.
Een lekker eitje en verse broodjes.
En wat een gezellige ontbijtzaal!
Ook prachtige kamers.
En het bed … .
Wat hebben we goed geslapen!
's Nachts is het muisstil in uw hotel.
Uw medewerkers zijn heel vriendelijk.
Hun Vlaams klinkt zo grappig.

Hier lees je het **eind** van het bedankje.

Dank u wel voor alles.
We komen dolgraag terug.

Onder aan een bedankje lees je wie het geschreven heeft.

De zes gasten uit Nederland.

Naast een bedankje zie je soms een tekening.

1 **Lees het bedankje.**

2 **Maak de vragen.**

1 Aan wie is het bedankje geschreven?

De baas van het hotel.

2 Welke dingen in het hotel zijn goed?

Het ontbijt, de ontbijtzaal, de kamer, de meubels, het bed, de stilte 's nachts,

de medewerkers.

3 **Waar kun je een bedankje in of op schrijven?**
Bedenk vier antwoorden.

Voorbeeld: in het gastenboek

Meerdere antwoorden mogelijk.

Bijvoorbeeld:

op een kaart, in een brief, op een website, in de krant

4 **Voor welke andere mensen van het hotel kun je ook een bedankje schrijven?**
Schrijf ze op. Hoeveel kun je er bedenken?

Meerdere antwoorden mogelijk.

5 **Maak de zin af.**
Lees het midden van het bedankje nog eens.
Er staan korte zinnen tussen.

Waarom doet de schrijver dat? Maak de zin af.

De schrijver maakt korte zinnen, omdat

Meerdere antwoorden mogelijk.

Bijvoorbeeld: Vaak is er niet veel ruimte om te schrijven.

6 **Maak de zinnen langer.**

1 Reuze naar ons zin gehad.

2 Ook prachtige kamers.

3 En het bed ...

Meerdere antwoorden mogelijk.

7 **Van wie is het bedankje?**
Onder het bedankje staat *De zes gasten uit Nederland*.

1 Welke zes gasten zijn dat?

Paul, Tanja, Emre, Devi, de moeder van Tanja, de moeder van Devi

2 Waarom denk je dat ze het op deze manier opgeschreven hebben?

Meerdere antwoorden mogelijk.

3 Wat zou jij onderaan het bedankje schrijven?

Meerdere antwoorden mogelijk.

8 **Waarvoor zou jij je vader of je moeder bedanken?**

1 Schrijf een bedankje aan je vader of je moeder.
2 Bedenk waarvoor je ze allemaal bedankt.

Meerdere antwoorden mogelijk.

3 Maak een tekening bij het bedankje.

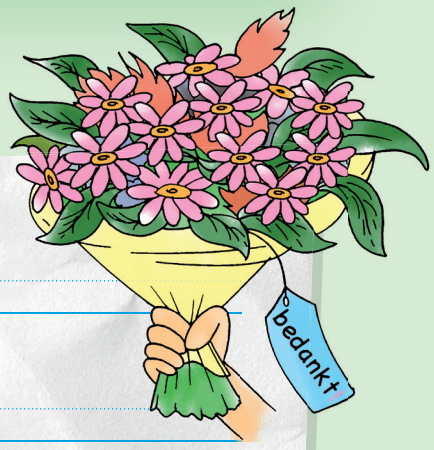
Ter beoordeling van de leerkracht.

Hoofdstuk 10

Les 9

Schrijven

- Ik oefen het schrijven van een bedankje.

Het was super!

Boven aan een bedankje schrijf je wie je bedankt.

Hier schrijf je het **begin** van het bedankje.

In het **midden** schrijf je waarvoor je wilt bedanken.

Naast je bedankje maak je soms een tekening.

Hier schrijf je het **eind** van je bedankje.

Onder aan het bedankje schrijf je je naam.

1 **Waarvoor wil jij iemand bedanken?**

1 Wat heeft die persoon voor je gedaan?
2 Vul in elk rijtje twee dingen in.

Ik wil je bedanken, omdat ...	**Ik wil je bedanken voor ...**
ik jouw fiets mocht lenen toen mijn band	*de leuke dag in het attractiepark.*
lek was.	

2 **Maak nu je bedankje.**
Schrijf op de bladzijde hiernaast.

1 Schrijf boven het bedankje voor wie het is bedoeld.
2 Schrijf jouw naam op de goede plaats onder het bedankje.

3 **Maak het begin van je bedankje.**
Schrijf ten minste twee zinnen bij de oranje streep.

4 **Maak het midden van je bedankje bij de rode streep.**

1 Gebruik je zinnen uit opdracht 1.
2 Let op: zet aan het begin van elke zin een hoofdletter.
3 Zet na elke zin een punt, vraagteken of uitroepteken.

5 **Maak het eind van je bedankje.**
Schrijf ten minste twee zinnen bij de blauwe streep.

6 **Ben je tevreden met je bedankje? Waarom wel of niet?**

Lees je bedankje na en verbeter. En let daarbij op het volgende:

1 Staat alles erin waarvoor je wilde bedanken?
Vul anders nog aan.
2 Beginnen je zinnen met hoofdletters?
3 Staat er na elke zin een punt, vraagteken of uitroepteken?
4 Heb je elk woord goed geschreven?
Verbeter het anders nog.

7 **Bedenk iets waarvoor jij graag een bedankje zou willen krijgen.**

Wie schrijft het aan jou?

Schrijf zijn of haar bedankje aan jou.

Meerdere antwoorden mogelijk.

Hoofdstuk 10

Les 10

Taal verkennen

Dit kan ik nog
- Ik herhaal samenstellingen uit blok 3.

Dit kan ik nu
- Ik herhaal het herkennen van een zinsdeel.
- Ik herhaal het maken van een zin met zinsdelen.

pit stop

Dit kan ik nog

1 **Maak de samenstelling.**
Lees het verhaal. Plak uit elke zin twee woorden aan elkaar.
Vul de samenstelling in. Zet er *de* of *het* voor.

Het dagje uit

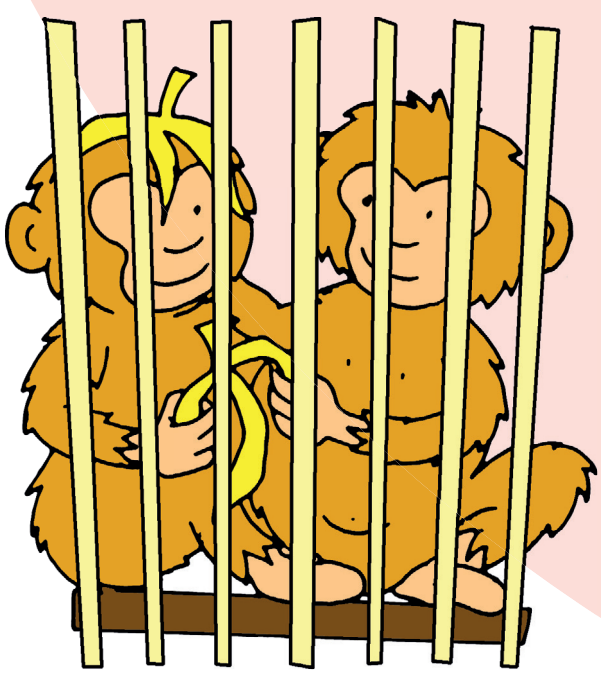
Vandaag gaan we met de trein op reis. *de treinreis*

We gaan naar de tuin met dieren. *de dierentuin*

Eerst kopen we een kaartje voor de toegang. *het toegangskaartje*

Bij de kooi van de apen blijven we staan. *de apenkooi*

Zij spelen met de schil van de banaan. *de bananenschil*

2 **Maak vijf samenstellingen.**

Kies uit: de krant | het park | de tijd | het schrift | de broek | de pret | de trap | de zak | de school | de rol

1 *Meerdere antwoorden mogelijk.*

2 *Bijvoorbeeld: de schoolkrant, het schoolschrift, de broekzak, het pretpark,*

3 *het tijdschrift, de roltrap*

4

5

3 **Welke samenstelling past bij het plaatje?**
Bedenk bij elk plaatje een samenstelling. Schrijf die op.

1

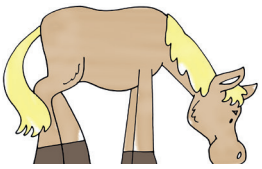
Meerdere antwoorden mogelijk.

Bijvoorbeeld: de regenwolk

2

3

4

5

Dit kan ik nu

1 **Waar staat maar één zinsdeel?**
Kies de goede antwoorden.

- [x] slaapt
- [ ] mijn moeder bakt
- [ ] Paul leest
- [ ] de vogel vliegt
- [x] naar het strand
- [x] om zes uur
- [x] de wekker
- [x] gilt

2 **Verdeel de zinnen in zinsdelen.**
Zet een schuine streep tussen de zinsdelen.

1 Ze/winnen/vier kaartjes/voor een attractiepark.

2 Veel/mensen/spreken/twee talen/in België.

3 Wij/durven/met ons vieren/in het reuzenrad.

4 De kinderen/gaan/op avontuur/in het hotel.

5 De vleermuis/ontwaakt/ineens/uit zijn winterslaap.

3 **Maak vijf zinnen.**
Kies steeds woorden uit elk rijtje en vul de zin in.
Het mogen ook gekke zinnen zijn.
Denk aan de hoofdletters en punten.

de goudvis	leest	aan de waterplant
de hond	ligt	vaders pantoffel
Tanja's moeder	hangt	aan de muur
het gastenboek	knabbelt	in het boek
de poster	brengt	op de tafel

1 *Bijvoorbeeld: De goudvis knabbelt aan de waterplant.*

2 *De hond brengt vaders pantoffel.*

3 *Tanja's moeder leest in het boek.*

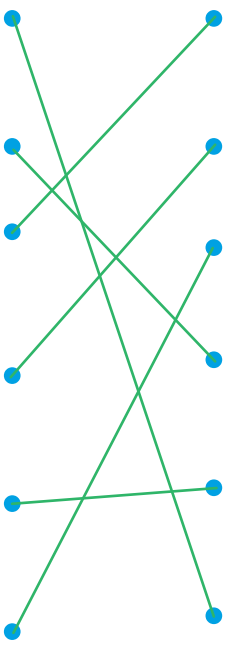
4 *Het gastenboek ligt op de tafel.*

5 *De poster hangt aan de muur.*

Herhalen en toepassen

1 **Welke zinnen passen bij elkaar?**
Teken een lijn.

Kijk, er is daar wat aan de hand.	Pas op, je komt er moeilijk tussen.
Het stikt daar van de mensen.	O nee, wat erg!
Ik wring me tussen de mensen.	Misschien heeft hij te hard gereden.
Ik zie het al, er ligt een auto in de sloot.	Dat zijn er zeker veel!
De man wil zijn auto uit de sloot halen.	Daar heeft hij hulp voor nodig.
Hoe is de auto daar terechtgekomen?	Wat is er dan gebeurd?

2 **Welk woord kan erachter?**

platte **buur** **informatie**
vertrek **ijsco** **zolder**
gebaren **over** **trein** **stations**

1 Leerling 1: lees een woord voor dat hiernaast staat.
2 Leerling 2: bedenk een woord dat erachter kan.
3 Samen: is het een goede samenstelling? Vul de samenstelling in.
4 Ruil om.

Meerdere antwoorden mogelijk.

Bijvoorbeeld: plattegrond | buurland | vertrektijd | ijscokar | gebarentaal | zolderkamer | informatiebord | overburen | treinstel | stationsklok.

3 **Maak grappige zinnen.**

1 Elke leerling kiest een rijtje. Lees om de beurt één zinsdeel uit je rijtje.
2 Leerling 3: bedenk een einde voor de zin.
3 Vul de gemaakte zin in.
4 Doe dit vijf keer.

Leerling 1	Leerling 2	Leerling 3
Het paard	klimt	
De eend	hangt	
De tijger	kruipt	
De dolfijn	zweeft	
De aap	vliegt	

Meerdere antwoorden mogelijk.

4 **Maak een tekening.**

Maak bij de grappigste zin uit de vorige opdracht een tekening.

Ter beoordeling van de leerkracht.

Hulp

Zelfstandig naamwoord

Een **zelfstandig naamwoord** is een woord voor een **mens**, **dier** of **ding**.
Namen schrijf je met een **hoofdletter**.

mens	dier	ding
de tante	de hond	het hotel
Anna	**B**ello	hotel **D**uinzicht

Meer uitleg vind je in hoofdstuk 1 les 6.

Enkelvoud en meervoud, lidwoord

Enkelvoud = **één** mens, dier of ding.
Meervoud = **meer dan één** mens, dier of ding.
Lidwoord = **de**, **het** en **een**.
Voor het meervoud staat altijd **de**.

de meester	**de** meester**s**
het hert	**de** hert**en**

Meer uitleg vind je in hoofdstuk 2 les 6.

Samenstelling

Een **samenstelling** krijg je als je twee of meer woorden aan elkaar plakt.

de school + **het** plein = **het** schoolplein

Meer uitleg vind je in hoofdstuk 3 les 6 en hoofdstuk 6 les 6.

Verkleinwoord

Een **verkleinwoord** laat zien dat iets **klein** is.
Voor een verkleinwoord staat altijd **het**.

de muis	**het** muis**je**
de bakker	**het** bakker**tje**
het raam	**het** raam**pje**

Meer uitleg vind je in hoofdstuk 4 les 6.

Werkwoord

Een **werkwoord** vertelt wat iemand of iets **doet**.
Of wat er **gebeurt**.

De woordenboekvorm van het werkwoord eindigt op **(e)n.**

schrijven	Ik **schrijf** een brief.

Meer uitleg vind je in hoofdstuk 7 les 6.

Zin, hoofdletter, punt

Een **zin** bestaat uit woorden die bij elkaar horen.
In elke zin staat minstens één **werkwoord**.
Een zin begint met een **hoofdletter**.
Aan het einde staat een **punt**.

Wij **fietsen** snel naar school door de regen.

Meer uitleg vind je in hoofdstuk 9 les 6.

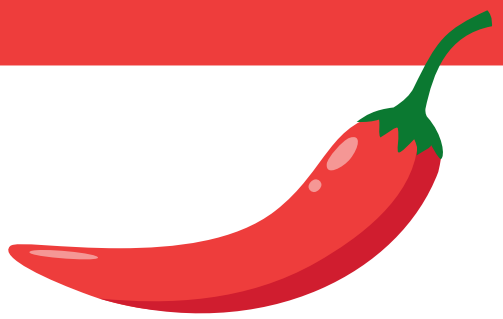
Zinsdelen

Een zin bestaat uit stukjes.
Die stukjes heten **zinsdelen**.

Juf | eet | een boterham | in de klas | tijdens de pauze.

Meer uitleg vind je in hoofdstuk 10 les 6.

Mijn pittige woorden

woord	uitleg

Colofon

Verhalen en leesteksten
Maria Hetty van den Berg
Annemarie van den Brink
Jørgen Hofmans

Auteurs
Maria Hetty van den Berg
Tamara van den Berg
Jannie van Driel-Copper
Irene Engelbertink
Wies Gloudemans
Jeannette Miś
Cokky Stolze-van der Vegte
Saskia Tromp-Lantman
Gerda Verhey
Anne Coos Vuurmans

Redactie
Projectteam ThiemeMeulenhoff

Vormgeving
Flowdesign, Utrecht

Opmaak
Crius Group

Beeldverwerving
Eduardo media

Illustraties
De Boer illustraties / Michel de Boer
Edith Stultiens (hoofdstukopeningen)

Foto's
Shutterstock

Over ThiemeMeulenhoff
ThiemeMeulenhoff ontwikkelt slimme flexibele leeroplossingen met een persoonlijke aanpak. Voor elk niveau en elke manier van leren. Want niemand is hetzelfde.
We combineren onze kennis van content, leerontwerp en technologie, met onze energie voor vernieuwing. Om met en voor onderwijsprofessionals grenzen te verleggen. Zo zijn we samen de motor voor verandering in het primair, voortgezet en beroepsonderwijs.

Samen leren vernieuwen.

www.thiememeulenhoff.nl

ISBN 978 90 06 66291 7
Versie 1.4

© ThiemeMeulenhoff, Amersfoort

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16B Auteurswet 1912 j° het Besluit van 23 augustus 1985, Stbl. 471 en artikel 17 Auteurswet 1912, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen aan Stichting Publicatie- en Reproductierechten Organisatie (PRO), Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp (www.stichting-pro.nl). Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16 Auteurswet) dient men zich tot de uitgever te wenden. Voor meer informatie over het gebruik van muziek, film en het maken van kopieën in het onderwijs zie www.auteursrechtenonderwijs.nl.

De uitgever heeft ernaar gestreefd de auteursrechten te regelen volgens de wettelijke bepalingen. Degenen die desondanks menen zekere rechten te kunnen doen gelden, kunnen zich alsnog tot de uitgever wenden.

Deze uitgave is volledig CO_2-neutraal geproduceerd.
Het voor deze uitgave gebruikte papier is voorzien van het FSC®-keurmerk.
Dit betekent dat de bosbouw op een verantwoorde wijze heeft plaatsgevonden.